

„De geneeskundige ambtenaren van dezen dienst”, zeide de rapporteur, „zullen noodzakelijk de zieken zien en ook den directeur, de artsen of de vroedvrouwen onderwerpen. Zal men nu, onder voorwendsel van het beroepsgeheim, aan die geneeskundige ambtenaren kunnen verbieden, te zeggen wat zij weten?” Eenige senatoren riepen hierop: „dat is iets anders”. Dit belette den redenaar niet, voort te gaan en te beweren, dat een fabrieksdokter tijdens den oorlog dikwijls zijn medewerking heeft verleend aan den rechter van instructie. „Hij is behandelend geneesheer en tevens deskundige, en zegt in het algemeen belang aan de justitie alles wat hij weet; volgens het wetboek van strafvordering mag deze medewerking niet worden geweigerd”. Senator dr. GROSJEAN merkte op, dat een arts niet tot deskundige mag worden benoemd in een zaak, waarin een door hem behandelde zieke betrokken is, maar de rapporteur bleef volhouden, dat weigering van getuigenis door een arts of vroedvrouw strafbaar is. Het heeft den gestrengen, maar verwarden heer niet geholpen. Door toedoen van senator CHAUVEAU, voorzitter van de geneeskundige vereeniging van parlamentsleden, en voorbeeld voor alle artsen, die op de gestoelten des gezags zetelen, werd bepaald, dat „artsen, vroedvrouwen, apothekers, opgeroepen als getuigen in een vervolging wegens afdrijving, kunnen, zonder strafbaar te zijn op grond van art. 378 van den Code Pénal (schending van beroepsgeheim) getuigenis afleggen over de feiten, waarvan de beklaagden beschuldigd worden, mits die getuigenis niet loopt over personen, tegenover wie zij zijn gehouden aan het beroepsgeheim”.

Een zeer leepe dagbladredacteur wist boven een verslag van deze zitting niets beters te zetten dan: „de artsen ontheven van het beroepsgeheim” (*Caducée*).

FLINKE GENEESKUNDIGE HONORARIA. — En dan mopperen wij nog over de maatschappelijke omstandigheden in ons beroep! Sir MORELL MACKENZIE, die met niet bijzonder veel geluk keizer FRIEDRICH heeft behandeld, kreeg daarvoor 400000 mark. Met 10000 P. St. werd Sir WILLIAM HULL beloond, die in 1871 den prins van Wales heeft behandeld. DEMSDALE, die een czarine heeft ingeënt, kreeg 10000 P. St. met nog 5000 P. St. voor reiskosten en een pensioen van 500 P. St.. De artsen, die aan het sterfbed van koningin VICTORIA in consult waren geroepen, kregen elk 2000 P. St.. LAPPONI ontving voor een operatie, aan paus Leo XIII verricht, 120000 Lire; v. LEYDEN voor een consult bij den czaar 50000 Rb. en flink reisgeld; LORENZ voor een operatie aan de lip van een milliardairskind in Amerika 100000 dollars en behoorlijke vergoeding voor reiskosten. En DAMOCEDES, die DARIUS HYSTASPES wegens een voetverstuiking had behandeld, mocht een wandeling door den harem maken en van elke dame kreeg hij een gouden vat, gevuld met geld (*Zeitschr. f. äratl. Fortb.*). PINKHOF.

INGEZONDEN.

ONZE MAATSCHAPPIJ.

I.

Prof. NIJHOFF hangt een somber tafereel op van de toekomst onzer Maatschappij, als de vakactie verdwijnt. Ik meen ten onrechte. Het komt mij goed voor, het begrip vakvereeniging wat nader uiteen te zetten. Als een aantal beoefenaars van een bepaald vak een vereeniging oprichten ter behartiging van hun vak, dan is dat nog geen vakvereeniging. Evenmin behoeft dat het geval te zijn, als de vereeniging in de eerste plaats de bevordering van de materiele belangen van de leden op het oog heeft. Het karakteristieke van de moderne vakvereeniging is het nemen van besluiten, waaraan de leden zich hebben te onderwerpen. De meerderheid schrijft aan alle leden voor, hoe zij zich in elk bepaald geval hebben te gedragen. Een besluit van de meerderheid is voor alle leden bindend. Met dit stelsel hebben wij de proef genomen, en ik meen, dat die proef, die moest mislukken, nu wel als mislukt kan worden beschouwd. Wij hebben getracht de geneeskundige ethica te reglementeeren, en een reeks besluiten genomen, hoe in verschillende gevallen onze gedragslijn behoort te zijn. De genees-

kundige ethica laat zich niet in besluiten belichamen. Ik noem slechts het vraagstuk van het opgeven der doodsoorzaak ten behoeve van levensverzekeringsmaatschappijen. Meent men nu inderdaad, dat, na de genomen besluiten, iemand anders handelt dan vóór dien tijd? Wie op het standpunt staat van het ambtsgeheim, geeft ook nu geen doodsoorzaak op aan de geneeskundige adviseurs, en wie vroeger zonder bezwaar de doodsoorzaak invulde, doet het nu nog. Alleen menschen, die heel weinig gevoel hebben voor de geneeskundige ethica, nemen van de gevallen beslissingen, wat voor hen het gemakkelijkste is; wie dit gevoel wel bezit, stoort zich niet aan besluiten van een meerderheid.

Maar dat is niet de eenige, en ook nog niet de voornaamste reden, waarom de Maatschappij geen vakvereniging kan zijn. De Maatschappij bestaat uit menschen, die dezelfde opleiding hebben gehad, maar niet uit menschen, die hetzelfde vak beoefenen. De meerderheid bestaat uit huisartsen, die voor een deel fondspraktijk uitoefenen, maar er zijn veel andere groepen. Van een algemeene gedragslijn kan derhalve geen sprake zijn. Wij hebben nu het eigenaardige verschijnsel, dat alle leden beraadslagen en besluiten over zaken, die voor een deel van de leden gelden. Het gaat toch inderdaad niet aan, dat een meerderheid beslist, hoe een bepaalde groep leden behoort te handelen; het gaat niet aan, dat een meerderheid aan alle leden voorschrijft, wat fatsoenlijk is, maar het gaat nog veel minder aan, dat een meerderheid aan een bepaalde groep hun fatsoen voorschrijft. Het gevolg is, dat de minderheid, juister de bepaalde groep, zich de wet niet laat voorschrijven, of dat de meerderheid eenvoudig vaststelt, wat die groep verkiest. Wij hebben dit laatste gezien bij de behandeling van de verhouding tusschen specialisten en huisartsen. Het is nogal duidelijk, dat het in het algemeen voor een patiënt goed is, als de specialist iets van den patiënt hoort van den huisarts, en omgekeerd, en ook kan niemand in ernst volhouden, dat het hoogst fatsoenlijk is, om een patiënt, die onder behandeling is, te gaan behandelen, vóórdat de patiënt met den eersten dokter heeft afgehandeld. Dit laatste zou een timmerman zich niet laten welgevalen. Wij hebben besloten, dat de specialist zich niet aan den huisdokter heeft te storen, en alleen, als hij een patiënt onder behandeling heeft genomen, die onder behandeling was, den huisdokter daarvan kennis behoort te geven, als de patiënt het goed vindt. Dat is een besluit, dat de specialisten ook zonder ons hadden kunnen nemen, terwijl wij als huisartsen, als wij het er niet mee eens zijn, aan de specialisten hadden kunnen kennisgeven, dat wij dit niet de juiste gedragslijn vinden. Ik laat daar, hoe deze besluiten zouden zijn uitgevallen, maar het is toch een dwaasheid, dat wij uitmaken, dat de toestand, die de specialisten willen, zoo behoort te zijn.

Er is nu een corrigens uitgevonden. De algemeene vergadering beslist over de plichten van alle groepen, maar elke groep heeft het recht, om zich niet aan dat besluit te onderwerpen. Het is toch eenvoudiger, dat elke groep zelf haar gedragslijn vaststelt, en dat de leden, die niets er mee te maken hebben, zich er buiten houden. Komen de belangen van twee groepen met elkaar in strijd, dan kunnen de besturen daarover onderhandelen, maar dat gaat anderen groepen niets aan.

Het bindend besluit moet zoo spoedig mogelijk uit onze wetten verdwijnen, en de artsen, die meenen hun gemeenschappelijke belangen onderling te moeten regelen, behooren dit te doen buiten de Maatschappij.

Daarin ligt niet opgesloten, dat wij onze geheele rechtspraak moeten over boord gooien. Alle conflicten betreffen toch niet bindende besluiten. Ik zou integendeel zeggen, dat de afdeulingsraad meer recht van bestaan heeft, als wij van de bindende besluiten en wat er mee annex is, verlost zijn. Als in een afdeeling adverteeren regel is, dan zal niemand zich er mee bemoeien; als echter in een afdeeling adverteeren als minderwaardig beschouwd wordt, dan kan de afdeulingsraad zich er mee bemoeien, terwijl nu de overtreders zich er op beroept, dat elders de gewoonte algemeen is. Als op een plaats de specialisten als regel hebben aangenomen, om bij voorkeur geen patiënten te behandelen zonder voorkennis van den huisarts, dan zou de afdeulingsraad, bij inbreuk op deze gewoonte, met den bewusten collega er over spreken, terwijl

nu de schuldige alleen zwart aangekeken wordt, en kans loopt de gunst van de collega's te verspelen. Ook zie ik niet in, dat de Maatschappij niet in bepaalde gevallen, waar het belang van den geneeskundigen stand gevaar loopt, zich er mee zou mogen bemoeien. Nog meer reden is er om zich met zaken te bemoeien, die een algemeen belang betreffen. De vrije artsenkeus in het algemeen bij ziekenfondsen is een recht voor de patiënten, dat de Maatschappij heel goed kan verdedigen. Maar daarom behoeven wij nog niet ons te bemoeien met de geheele inrichting van de ziekenfondsen, ook niet uit te maken, wat de fondsen over de vrije artsenkeus ten opzichte van specialisten willen besluiten. Terwijl tegenover de vrije artsenkeus in het algemeen geen bezwaar behoeft te bestaan, kan dit wel het geval zijn in bijzondere gevallen. Wij spreken het beginsel uit; of het praktisch uitvoerbaar is, is iets, dat ligt op den weg van de geldelijke en andere raadgevers van het fonds. Wij hebben alles willen regelen, wat een fout was. Zoo kan op elk gebied een inmenging van de Maatschappij mogelijk zijn, terwijl die inmenging met vakactie niets te maken heeft. Aanhangig is het vraagstuk van de ziekenbriefjes. Er is geen enkel bezwaar tegen, dat de Maatschappij door een gemengde juridische commissie laat uitmaken, of wij bij het afgeven van ziekenbriefjes te doen hebben met een onbetaalden dienst aan den werkgever of aan den werknemer; dat kan de algemeene vergadering niet uitmaken, wel een commissie. Betreft het een dienst aan den werknemer, dan is er geen reden meer, om dit bewijs uit beginsel te weigeren, maar kan het nog heel goed mogelijk zijn, dat de last voor ons te groot is. Laat dan een commissie onderzoeken, of de last inderdaad zoo groot is, en of er ook een middel is, om een bevrèdigende oplossing te vinden. Maar laat de Maatschappij zich onthouden van het vaststellen van een algemeene gedragslijn, waaraan alle leden zich hebben te onderwerpen.

Ik geef toe, dat het niet gemakkelijk is, om precies de grens te trekken, maar als wij de ziekenfondsen uit de Maatschappij verwijderen en het bindend besluit over boord gooien, dan komen wij een heel eind op stap. Dan kunnen de leden weer vrijheid krijgen, om zich aan te sluiten bij de afdeeling hunner keuze, de afdeelingen krijgen meer vrijheid en kunnen hun reglementen vaststellen zonder goedkeuring van het hoofdbestuur, zij kunnen weer zelf de wijze, waarop zij leden willen aannemen en verwijderen, regelen, de verkiezing van hoofdbestuursleden kan weer eenvoudiger gemaakt worden. Ook kan in de rechtspraak meer eenvoud worden gebracht; met name zouden de districtsraden kunnen worden afgeschaft, die in theorie heel goed zijn, maar wier werkkring in de praktijk alleen er in bestaat, elk jaar een voordracht op te maken voor een nieuw lid van den districtsraad.

Het gevolg van onze vakactie is geweest, dat wij zijn gaan peuten in kleinigheden. Als een levensverzekeringsmaatschappij een arts dreigt, dat hem geen keuringen meer zullen worden opgedragen, als hij weigert attesten voor de maatschappij af te geven, of andere dingen te doen tegen zijn wil, dan is er geen bezwaar tegen, dat de raad van beroep een dergelijke zaak onderzoekt en de partijen tot overeenstemming tracht te brengen, maar een dergelijke kleinigheid is geen zaak voor de algemeene vergadering; een fatsoenlijk arts stelt in een dergelijk geval zelf zijn gedragslijn tegenover de onhebbelijkheid vast; laat men de zaak aan het particulier initiatief over, dan heeft ten slotte die maatschappij alleen meer te beschikken over onfatsoenlijke artsen. De sop is de kool niet waard. Door al dergelijke futiliteiten als gewichtige zaken voor te stellen, heeft zich gaandeweg de legende ontwikkeld, dat de geneeskundige hier te lande van alle kanten getrap en uitgebuit wordt, en zich alle vernederingen moet laten welgevallen. Ik geloof, dat dit minstens zeer overdreven is; maar dat wij het er, door doorlopend van ons af te bijten, en ons bij voorbaat te wapenen tegenover alle denkbeeldige gevaren, en steeds weer te herhalen, dat wij niet naar waarde geëerbiedigd worden, op toeleggen, om onze waardigheid te grabbel te gooien, is wel waarschijnlijk.

Laten fondsgeneesheeren, keurende geneeskundigen en anderen, die bij eenige corporatie in loondienst staan, tegenover die corporaties hun belangen bepleiten, desnoods door het nemen van scherpe maatregelen, als zij er toe gedwongen worden,

maar laat de Maatschappij tot bevordering der geneeskunst een hooger standpunt innemen, en niet langer persoonlijke grieven van elk harer leden tot een punt van bespreking maken. Dan zal een deel van de door prof. NIJHOFF genoemde instellingen overboord moeten worden geworpen, maar een ander deel behoudt wel degelijk recht van bestaan.

Leeuwarden, 12 Maart 1919.

L. DE JAGER.

II.

Ter aanvulling van het overigens uitnemende stukje van collega SCHNITZLER in het vorige nummer meen ik, dat de volgende opmerkingen niet mogen achterwege blijven. Dat zij niet van specialisten-zijde komen, vond ook collega SCHNITZLER bij de tegenwoordige gemoedsstemming in onze Maatschappij waarschijnlijk wenschelijk.

Dat de heer BRONGERSMA de circulaire der 84 ondertekenaars „kuiperij” zou hebben genoemd (waar en wanneer had wel er bij gemeld mogen zijn!), is genoeg voor een ongunstige suggestie omtrent diens karakter. Het is geen slechte raad voor den heer KOUWER met dergelijke conclusies uit een, in misschien geprikkelde stemming gesproken, minder gelukkig gekozen woord, voorzichtig te zijn. Misschien zou eenige zelfkritiek hier nuttig kunnen werken, ook voor het peil der discussie in dit blad. Wij anderen zullen een temperamentvol man als prof. KOUWER zijn haastige woorden niet te zwaar aanrekenen; doch hij mete dan ook een tegenstander niet met een andere maat.

De heer KOUWER vindt de rede van den heer BRONGERSMA *te merkwaardig*, aangezien hij nog kort geleden herhaaldelijk en met gevaarlijke kracht heeft aangedrongen op het uittreden der specialisten uit de Maatschappij. In de gecursiveerde woorden weder, om het zacht uit te drukken, een suggestie ten nadeele van collega BRONGERSMA en, wat erger is, in open strijd met de feiten. Gedurende de afgelopen jaren heeft de heer BRONGERSMA voortdurend gezegd en door zijn daden getoond, dat hij de begeerte had de specialisten in de Maatschappij te houden, stelde dit alleen *namens hen* afhankelijk van de invoering van bepaalde hervormingen. Deze heeft nu plaats gehad, de denkbaarheid, dat er reden tot uittreden zou zijn, is daarmee vervallen, en van die mogelijkheid wordt daarom terecht in de openingsrede niet meer gesproken. *De rede is in de meest volmaakte harmonie met het verleden van den heer BRONGERSMA in deze aangelegenheid.*

Groningen, 14 Maart 1919.

H. G. HAMAKER.

III.

Het ligt voor de hand, dat men de tegenwoordig geldende strijdvragen, in onze Maatschappij opgeworpen, principieel wil beslechten. Toch dient ervoor gewaarschuwd te worden, dat men hiermede niet te ver ga, eensdeels omdat onze besluiten nooit door één enkelen factor worden beheerscht, doch dat daarop invloed wordt uitgeoefend door de mogelijkheden van het oogenblik, of nl. een bevredigende oplossing te vinden is, anderdeels om de tegemoetkomende houding beider partijen. Aangezien prof. KOUWER, één der ondertekenaars der bewuste circulaire, in zijn stuk van 2 Maart „in alle oprechtheid verklaart, dat alles wat in den laatsten tijd is geschreven tot verdediging van de eenheid in onze Maatschappij hem met groote vreugde heeft vervuld”, kan men spreken van bereidvaardigheid tot overleg.

Zooals ik in mijn vorig schrijven opmerkte, hebben wij allen geneeskundige belangen, die het beste behartigd worden in één Maatschappij. Waar moet het trouwens heen met de algemeene geneeskundige organisatie, wanneer wij twee lichamen krijgen, één voor de wetenschappelijke en één voor de materiele belangen. Een van die twee lijdt in de kleine plattelandsafdeelingen beslist een zeer armzalig bestaan. Daar heeft de geneeskundige zeker geen tijd of lust om de beraadslagingen en vergaderingen, dikwijls op verren afstand van zijn standplaats, geregeld bij te wonen. Het onvermijdelijk gevolg hiervan is verwaarloozing, wat nooit in het belang van den genees-